

**ЧУДЫМ ЫШТЫШЕ
СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙ**

Йошкар-Ола
2020

*Йошкар-Олан да Марий Элын
Высокопреосвященнейший митрополитше Иоаннын
благословитлымыж почеш*

СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙ АЧАЛАН АКАФИСТ

1-ше кондак

Мемнам аралыше чудотворец, Христослан служитлаш ойырен налме ең, тый чаманымашын тамле пушан шергакан үйжым уло тўнялан пуэт, тенгыз вўд наре шуко чудым ыштет. Святитель Николай ачана, тыйым йөрәтен моктем. Господь деч йодаш тоштмет дене мыйым чыла ойго деч утаре, да тыланет мурем: Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

1-ше икос

Чыла чонаным пүрышө Юмо тыйым түсет дене суксо гайым, а капкылет дене айдемым ыштен. Поро пиалан Николай ачана! Чонетын шуко саскам кондышо моторлыкшым ончылгоч ужын, Юмо чылаштым тыге мураш туныктен:

Аватын көргыж гычак яндар улшо, куане; мучаш марте святитлыме, куане.

Шке шочмет дене ача-аватым öрыктарыше, куане; шочмет деч вара вигак шүм-чон куатым ончыктышо, куане.

Сöрымö мландын кушкылжо, куане; Юмын шындыме садын пеледышыже, куане.

Христосын виноград вондержын поро укшыжо, куане; Иисусын райжын чудым ыштыше пушентгыже, куане.

Райыште кушшо лилий пеледыш, куане; Христосын тамле пушан миро үйжö, куане.

Мүгырен шортмым поктен колтыметлан куане; йывыртymашым кондышо улметлан куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

2-шо кондак

Юмын пуымо уш-акылан ачана, тамле пушан үетын ташлымыжым ужын, чон да кап дене волгалтына, ылышым пуышо миром шарыше öрыктарыше ен улметым палена. Юмын порылыкшо дене йогышо вüдым йүктымö семын тый ен-влакым чудо дене темет, да нуно Юмылан үшанен мурат: Аллилуиа.

2-шо икос

Святой Троице нерген уш дене умылен керташ лийдыме туныктымашым умыленат да Никея олаште святой ача-шамыч дене пырля православный вера верч чот шогенат. Эрге Юмо ден Ача Юмын иктöржым, чыла курым дечат ожно ик семын да икгай властан улмым умылтаренат, а Арийын ушдымылыкшым почын ончыктенат, сандене үшанышевлак тыланет тыге мураш тунемыныт:

Поро койыш-шоктышын онарле менгыже, куане; үшаныше-влаклан толын пурышаш ола, куане.

Православный веран үшанле пенгыдылыкше, куане; Эн Святой Троицын шергакан орваже да моқтымашыже, куане.

Эрге Юмо ден Ача Юмым иктөр мокташ күлмө нерген умылтарыше, куане; орышо Арийым святой ең-влакын погынышт гыч поктен колтышо, куане.

Ачана-шамычын ачаштын чапланыше моторлыкышт, куане; Юмын пуымо уш-акылан-влакын ушан порылыкышт, куане.

Шүмет гыч тулан мутым луктын кертше, куане; шке күтүэтым сайын туныктен моштышо, куане.

Юмылан үшанымашым пенгыдемдыше, куане; шояк туныктымашым сүмырал шуышо, куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

3-шо кондак

Шүмыштет Юмым нумалше Николай ачана, тый чот орланыше-влакын шинчавүдыштым күшыч пуымо куат дене үштылат, шужышо-влакым пукшет, тенгызыште коштшо-шамычым мастарын вүдет, черле-влакым паремдет да чылаштлан полшет, кө Юмылан мура: Аллилуиа.

3-шо икос

Николай ачана, тыйын святой улметын күкшытшым ең-влак тичмашын каласен огыт керт, сандене

тыланет мландымбач огыл, а пылпомыш гыч мураш күлеш ыле. Но ме, тыйын йöратымашет дене темын, тыге мурена:

Күтүчö ден пача-влаклан корным ончыктышо, куане; койыш-шоктышын святой яндарлыкше, куане.

Куатле поро паша-влакын чумыргымо верже, куане; святынын яндар да шергакан илыме верже, куане.

Чот волгалтарыше да чылаштын йöратыме светильник, куане; шöртнялге ўжара гай тичмаш волгыдо, куане.

Суксо-влак дене мутланаш йöрышö, куане; ег-влакын поро туныктышышт, куане.

Чын ўшанымашын поро туныктымашыже, куане; шүм-чон ўнгышылыкын тўсшö, куане.

Капкыл алгаштарымаш деч утлаш полшышо, куане; мемнам Юмын куан дене темыше, куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

4-ше кондак

Поро пиалан Николай ачана, тыйын ыштыме чудо-влактым күлеш семын мокташ шонем, но ушемым öрмаш тўтан семын туржеш. Вет чылаж нерген каласкалаш шонет гын, кеч шуко йылман лият гынат, каласкален ок шукто. Тыйын гоч öрыктарышын мокталтше Юмылан ме мураш тоштына: Аллилуиа.

4-ше икос

Юмын пуымо уш-акылан Николай ачана, лишне да тораште илыше-шамычат тыйын ыштыме чудо-влакет нерген колыныт. Ойгышко логалше егшамычлан полшаш тый юж ўмбалан, порылыкын куштылго шулдыржо дене, эн ончыч толын шуат да чылаштым вашке утарет, кӧ тыланет мура:

Шўлык гыч утарыше, куане; Юмын порылыкшым пуышо, куане.

Вучыдымо осалым поктен колтышо, куане; вучымо порылыкым кондышо, куане.

Ойгышто улшо-влакым лыпландарыше, куане; еным шыгыремдыше-шамычлан шыдешкен, ўчим шуктышо, куане.

Юмын пуымо чудо-влакын ташлыше энерже, куане; Христос Юмын возымо законжо, куане.

Камвочшо-влакын ўшанлын нӧлтаттмышт, куане; чын шогышо-влакын пенгыдылыкышт, куане.

Чыла шоям чарашке лукшо, куане; да уло чынын шукталтмыже, куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

5-ше кондак

Чудым ыштыше святой Николай ачана, тенгызыште ойгыш логалше-шамыч деке тый Юмын колтымо шўдыр гай миенат. Сӧрвален ўжшӧ-шамыч деке миен от шу гын, нуно колат ыле, вет тунам ия-шамыч лўдде чонештылыныт да корабльым вў-

дыш колташ төченят. Тый нуным чаренат да поктен колтенат, а ўшанле ең-влакым тыйын гоч утарыше Юмылан мураш туныктенат: Аллилуиа.

5-ше икос

Поро пиалан Николай ачана, йорло улмыштлан көра намыслын марлан пуаш ямдылыме ўдыр-влак тыйын чот чаманыметым ужыныт: вет йўдым нунын шонго ачаштлан кум кылдыш шөртным шолып пуэнат да уло ешыштым сулыкыш пуримо деч утаренат, сандене кызыт чылашт деч тыгай моктымашым колат:

Кугу чаманымашын шергакан атыже, куане; ең-влак нерген ончылгоч шонен пыштымын шукталтмыже, куане.

Тый декет йодын толшо-влаклан кочкыш да йывыртымаш, куане; шужышо-влаклан пытыдыме кинде, куане.

Мландымбалне йорлын илыше-влаклан Юмын пуымо поянлык, куане; незер ең-шамычын вашке нөлталтмышт, куане.

Йорло-влакын йодмыштым вашке колын шуктышо, куане; ойгышто улшо-влак верч порын тыршыше, куане.

Кум ўдырым сулыкдымын марлан пуышо, куане; яндарлыкым тыршен аралыше, куане.

Ўшаным йомдарыше-влакын ўшанышт, куане; уло тўнян йывыртымашыже, куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

6-шо кондак

Поро пиалан Николай ачана, ойгышто улмо го-
дым вашке полшымет нерген уло тўня ойла, вет ик
жапыштак тый мландымбалне коштшо-влаклан да
тенгызыште улшо-шамычлан полшаш писын толы-
нат да ойго деч чылаштым аралет, кӧ Юмылан мура:
Аллилуиа.

6-шо икос

Поро кўтүчӧ Николай ачана, амал деч посна
пушташ судитлыме воевода-шамычын сӧрвалы-
мыштым колынат, нуным колымаш деч утарымет
дене илышын волгыдыжо семын волгалтынат. Ку-
гыжалан йӱдым омешыже конченат да тудым лӱ-
дыктенат, воевода-шамычын илышыштым арален
кодаш кўштенат. Нунын дене пырля меат тыланет
таум ыштен мурена:

Тыйым сӧрвален ўжшӧ-шамычлан полшышо, ку-
ане; амал деч посна пушташ шонышо-влак деч ута-
рыше, куане.

Шоям ойлышо-шамыч деч аралыше, куане; осал
кагашым шалатыше, куане.

Чыла шоям энгыремышвот гай ўштылшӧ, куане;
чыным чапландарен нӧлтышӧ, куане.

Титакдыме-шамычым казамат гыч утарыше, ку-
ане; колышо-влакым ылыжтен кынелтыше, куане.

Чыным почын ончыктышо, куане; шоям пыта-
рыше, куане.

Титакдыме-шамычым керде деч утарыше, куане;
тыйын гоч волгыдым ужмыштлан куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

7-ше кондак

Николай ачана, тый еретик-шамычын Юмым мыскылыше неле шўлышыштым коранденат, а шкеже чынжымак тамле пушан öрыктарыше миро лийынат: Ликийысе Миры олан еңже-влакым кў-тен ашненат да порым пуышо шке ўет дене уло тў-ням теменат. Юмылан йырнык улшо сулыкын неле шўлышыжым мемнан дечат поктен колто, да меат Юмылан йöрышын мурена: Аллилуиа.

7-ше икос

Святой Николай ачана, тый утарыше ковчегым виктарыше у Ной гай улат: вет ойгын тўтанжым шкеак поктен колтет да Юмын ласкалыкшым ну-нылан кондет, кö тыге мура:

Тўтаныш логалше-влакын шып верышт, куане;
вўдыш пуренгайыше-влакын ўшанле утарышышт,
куане.

Вўдтолкынышто ийын коштшо-влаклан поро виктарыше, куане; тенгызысе пуламырым чактары-ше, куане.

Тале мардежыш логалше-влак дене пырля кайы-ше, куане; кылмен орланыше-шамычым ырыкты-ше, куане.

Ойган пычкемышым поктен колтышо волгыдо, куане; мландын чыла тўржым сотемдарыше кече, куане.

Ен-шамычым сулыкын келгытше гыч утарыше, куане; сатанам тамык пундашыш сўмырал шуышо, куане.

Юмын чаманымашын келгытшым тыйын гоч лўдде сўрвалымыланна куане; шыдын ташлымыже деч тыйын полшымет дене утаралтме да Юмо дене тынысым мумылан куане. Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

8-ше кондак

Поро пиалан Николай ачана, тый декет толшо-влаклан тыйын святой черкет öрыктарыше чудо гай. Юмылан да тыланет ўшанен, тушто изишак веле кумалына гынат, ме неле чер деч паремына да ўшанен мурена: Аллилуиа.

8-ше икос

Шўмыштет Юмым нумалше Николай ачана, тый чынжымак чылаштлан полшышо улат. Мландым-балне илыше-влакым эрыкыш лукшо, пукшышо да вашке паремдыше улат, тый декет толшо-влакым иктыш погет, да нуно моктен мурат:

Чыла пареммашын негызше, куане; чот орланыше-влаклан полшышо, куане.

Сулыкын пычкемыштыже йомын коштшо-влак-лан волгыдо ўжара, куане; пашаште пўжалт орланыше-влак-лан пылпомыш гыч пуымо лупс, куане.

Йорло-влак-лан мо кўлешым пуышо, куане; йодшо-влак-лан утымеш ямдылыше, куане.

Мемнан йодшашнам ончылгочак палыше, куане; чалемше-шамычын вийыштым уэмдыше, куане.

Төр корно гыч коранше-шамычым шылталыше, куане; Юмын тайныжлан ўшанлын служитлыше, куане.

Көранымашым тыйын полшымет дене сенгымылан куане; тыланет көра шке илышнам төр корныш лукмыланна куане. Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

9-ше кондак

Мемнам арален налше Николай ачана, тыйын польшетым кычалше-влакын чыла черыштым куштылемде, чоным паремдыше, шўмым йывыртыктыше порылыкым пу, да нуно Юмылан мурат: Аллилуиа.

9-ше икос

Юмын пуымо уш-акылан Николай ачана, тый мастарын ойлен моштышо-шамычым вожылтаренат, Юмын Кумытло улмыжым ойыраш төчышö Арий ден Святой Троице нерген умылымашым лугышо Савеллийым чактарен сененат, мемнам чын вераште пенгыдемденат, сандене тыланет тыге мурена:

Поро чапым аралыше авыртыш, куане; шотдымылыкым пытарыше керде, куане.

Юмын кўштымыжым умылтарыше, куане; Юмылан йырнык туныктымаш-шамычым пытарыше, куане.

Пылпомышыш кўзаш мыланна Юмын пуымо тошкалтыш, куане; шукыштлан аралалташ Юмын ямдылыме леведыш, куане.

Ушан огылжымат шке мутет дене ушаным ыштыше, куане; шке койыш-шоктышет дене його-шамычымат пашалан таратыше, куане.

Юмын шўдымашыже-влакын пытыдыме волгыдыжо, куане; Господын чыныш лукмашыжын волгыдо кечы-йолжо, куане.

Тыйын туныктымашет дене еретик-шамычын вуйышт шаланымылан куане; ўшанле ен-шамычын тыланет көра чапланымыштлан куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

10-шо кондак

Мемнан Николай ачана, чонетым утараш шонен, шўлышетлан эрыкым пуэн, капет ден чонетым сорлыкленат. Мутланыде илыме да уда шонымаш ваштареш кучедалмаштет тый чыла пашатым Юмо нерген шонымаш дене виктаренат. Тидын дене тичмаш уш-акылыш шуынат, сандене Юмо да Суксошамыч дене мутланаш тоштынат да эре муренат: Аллилуиа.

10-шо икос

Поро пиалан ачана, чудо-влакетым моктышо да аралтышетым йодшо енлан тый пырдыж улат. Поро пашана шагал гынат, мемнам түрлө йорлылык да зиян деч, чер да ойго деч утаре, вет ме тыланет йөрәтен мурена:

Курымашлык йорлылык гыч утарыше, куане, курым-курымаш поянлыкым пуышо, куане.

Чыным шужышо гае кычалше-влаклан пытыдыме кочкыш, куане; илышым йүмө шумо гае кычалше-влаклан йүйн пытарыдыме вүд, куане.

Түрлө пудыранчык да кредалмаш деч аралыше, куане; казамат да плен гыч утарыше, куане.

Ойгышто улмо годым чапле аралтыш, куане; осал енын кержалтмыж деч үшанлын пыдал налше, куане.

Шукыштым колымаш деч корангыше, куане; шотлен пытарыдымын шуко еным сусыргыде арален кодышо, куане.

Сулукан-шамычымат шучко колымаш деч утарен кодыметлан куане; Юмым сөрвалымет дене сулыкыштым касарыктыше ен-шамычым курымашлык илышлан арален кодыметлан куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

11-ше кондак

Поро пиалан Николай ачана, тый Эн Святой Троицылан чылашт деч шуко мурым конденат, шке ушет, мутет да пашат дене тыршен, чын веран за-

конжым тичмашын умылтаренат, да мемнамат Троицыште улшо ик Юмылан ўшанымаш, ўшан да йўратымаш дене мураш туныктенат: Аллилуиа.

11-ше икос

Юмын ойырен налме Николай ачана, илышын пычкемышыштыже улшо-шамычлан кечыйол гай улметым ужына, вет Троицын эре улшо Волгыдыжо нерген тый ужаш лийдыме волгыдо суксо-влак дене мутланет да ўшанле-шамычын чоныштым сотемдарет, кў тыланет мура:

Кум кечан Волгыдын ўжараже, куане; шичдыме Кечын эрденысе шўдыржў, куане.

Юмын тулжо дене чўктымў сорта, куане; ия-шамычын шотдымылык тулыштым йўртыметлан куане.

Чын ўшанымашым раш умылтарыметлан куане; Поро Уверын волгыдыжын пеш моторын чолгыжмыжо, куане.

Юмо нерген кўлдымаш туныктымашым йўлалтыше волгенче, куане; алгаштарыше-шамычым лўдыктышў кўдырчў, куане.

Чын улылымашым туныктышо, куане; улылаш лийдыме ушым рашемдыше, куане.

Пўрымў-шамычлан кумалмашым пытарыше, куане; мемнам Троицыште улшо Пўрышылан кумалаш туныктыметлан куане. Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

12-шо кондак

Чот моктымо Николай ачана, тыланет Юмын пуымо порылык нерген пален, куанена, тыйым шарныме кечым күлеш семын пайремлена да тыйын öрыктарыше аралтышет деке уло чон дене толына. Ме тыйын чыла сай пашатым теңыз ошма ден кавасе шүдыр гаяк шотлен луктын она керт да, öрмаш дене темын, Юмылан мурена: Аллилуиа.

12-шо икос

Чот моктымо Николай ачана, ыштыме чудо-влакет нерген мурен, тыйым моктена, вет Троицыште чапландарыме Юмо тыйын гоч öрыктарышын чапланен. Чудым ыштыше святойна, ме чон гыч лекше шуко псалом ден мурым тыланет кондена гынат, тыйын ыштыме порылыкетын күкшытшым тўрыс моктен она керт, тидлан öрын, тыланет мурена:

Кугыжаланыше-влакын Кугыжашт ден озаланыше-влакын Озаштлан служитлыше, куане; Тудын пылпомышысо куатше-шамыч дене пырля илыше, куане.

Ўшанле ең-влаклан полыш, куане; христиан тукымын күкшытшö, куане.

Сенгымаш дене ик лўман, куане; сенгымаш вуйшүдыш дене палемдыме ең, куане.

Чыла порылыкын воштончышыжо, куане; тый декет толшо-влаклан пенгыде пырдыж, куане.

Юмо да Юмын Ава деч вара уло ўшаннам ты-

ланет пыштымыланна куане; капнан тазалыкше да чоннан утаралтмашыже, куане.

Курымашлык колымаш деч тыйын сөрвалымет дене утлымыланна куане; мучашдыме илышлан тыйын полшымет дене йöрышö лиймыланна куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

13-шо кондак

Ойгырышо чыла еным лыпландарыше, эн святой, эн öрыктарыше Николай ачана, тачысе кумалмынам йöратен нал да тамыкысе тул деч мемнам утараш Господым Юмылан йöрышö порылыккет дене сөрвале, тый денет пырля мыланнат мураш лийже ыле: Аллилуиа.

(Тиде кондак кум гана лудалтеш, вара эше 1-ше икос ден 1-ше кондак да кок молитва лудалтеш)

1-ше икос

Чыла чонаным пöрышö Юмо тыйым тусет дене суксо гайым, а капкылет дене айдемым ыштен. Поро пиалан Николай ачана! Чонетын шуко саскам кондышо моторлыкшым ончылгоч ужын, Юмо чылаштым тыге мураш туныктен:

Аватын көргыж гычак яндар улшо, куане; мучаш марте святитлыме, куане.

Шке шочмет дене ача-аватым öрыктарыше, куане; шоч-мет деч вара вигак шүм-чон куатым ончыктышо, куане.

Сöрымö мландын кушкылжо, куане; Юмын шындыме садын пеледышыже, куане.

Христосын виноград вондержын поро укшыжо, куане; Иисусын райжын чудым ыштыше пушенгыже, куане.

Райыште кушшо лилий пеледыш, куане; Христосын тамле пушан миро үйжö, куане.

Мўгырен шортмым поктен колтыметлан куане; йывыртымашым кондышо улметлан куане.

Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

1-ше кондак

Мемнам аралыше чудотворец, Христослан служитлаш ойырен налме ен, тый чаманымашын тамле пушан шергакан үйжым уло тўнялан пуэт, теныз вўд наре шуко чудым ыштет. Святитель Николай ачана, тыйым йöратен моктем. Господь деч йодаш тоштмет дене мыйым чыла ойго деч утаре, да тыланет мурем: Чудым ыштыше Николай ачана, куане.

1-ше молитва

О пеш святой Николай, Юмылан чот йöрышö, мемнан шокшо аралтышна да чыла ойгышто вашке полшышына! Мылам, сулыканлан да тиде илышыште шўлыканлан, полшо, мыйын чыла сулыкем, кудым самырыкем годым, уло курымем мучко шке пашам, шомакем, ушем да чыла шижмашем дене ыштенам, проститлаш Господь Юмым сөрвале да

мыланем, эн сулыканлан, чонем лекме годым полшо. Господь Юмым, чыла чонаным Ыштышым, мыйым южысо мытарстве да курымаш йӧсланымаш деч утараш сӧрвале, да Ачам, Эргым, Святой Шӱлышым да тыйын чаманыше аралтышетым эреак моктем, кыз-ытат, керек-кунамат, курым-курым мучкак. Аминь.

2-шо молитва

О пеш чаманыше мемнан святой Николай ачана! Тыйын чаманен утарыметлан ӱшанен кумалше да алал кумылын чыла сӧрвалыше-шамычлан тый кӱтӱчӧ гае арален ашныше туныктышо улат; вашке тарванен, Христослан инаныше-шамычым нуным пытарыше пире деч арале; илыме чыла элыштым калык пудыраныме да мланде чытырналтме деч, тушманын пызырен толмо да шке коклаштышт кредалме деч, шужымаш, кугу вӱд да тул деч, керде да кенета колымо деч шке святой кумалмет дене арален ашне. Казаматыште шинчыше кум еным чаманен, нуным кугыжан шыдыж дене руалыктен пуштмо деч утарымет гаяк, мемнамат тугак чамане; ме уш, шомак да паша дене, пычкемышыште илыме гае, языкеш варнен пытенна, Юмын шыдыж деч, курым мучко орландарыме деч мемнам утаре. Вара тыйын кумал полшымет дене, Шкенжын чаманыше кумылжо дене, поро куатше дене Христос Юмо тиде ӱмырыштӧ мыланна ласка да языкдыме илышым пуа, шола могыреш шогалме деч утара, святой-шамыч дене пырля пурла могыреш шогалаш йӧрышым ышта. Аминь.

СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙЫН АЧАЛАН

6/19 декабрь (345)

Тропарь, 4-ше сем

Вашталташ лийдыме Чынлык тыйым шке күтүэтлан ўшанымашын корныжым, ўнғышылыкын түсшым да языкыш пурыде илаш туныктышым ыштен, сандене тый ўнғышылыккет дене – күшнысым, йорлылыккет дене поянлыкым погенат. Святой Николай ачана, мемнан чоннам утарыже манын, Христос Юмым сөрвале.

Кондак, 3-шо сем

Преподобный святой ачана, Миры олаште тый священный пашам ыштенат: Христосын Поро Увержым шуктен, чонетым шке енет-влак верч пыштенат, титакдыме-шамычым колымаш деч утаренат да Юмын порылыкын кугу тайныжлан служитлыше семын святитлалтынат.

Величаний

Тыйым моктена, тыйым моктена, святитель Николай ачана, тыйым пагален шарнена, вет тый мемнан верч Христос Юмынам сөрвалет.

СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙ АЧАЛАН

9/22 май (1087)

Тропарь, 4-ше сем

Волгыдо кугу куан лийме кече дене Бар ола йывырта, да тидлан верч уло тўня духовный муровлакым мура: таче священный кугу куан кече, Святитель да Чудым ыштыше Николайын кугун пагалыме да шуко паремдыше капшым вес верыш кусарымаш. Мемнан верч шогышо Великий Николай, кузе шичдыме кече волгыдым колтымо йоллаж дене волгалтеш, ўшанен сўрвалыше-влак деч пычкемыш алгаштарымым да ойгым тугак поктен колто да утаре мемнам.

Кондак, 3-шо сем

Святитель Николай, эрвел гыч касвел марте тыйын капет шўдыр гае кўзен, тыйын кайымет дене тенгыз святитлалтын, да Бар ола тый денет поро пўрымашым налеш: пеш сылне, ўрыктарыше да чаманыше Чудотворец, мемнан деке толынат.

ЧУДЫМ ЫШТЫШЕ СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙ АЧАН ИЛЫШЫЖЕ

Сандалыкыште йöрыдымö волгыдо шүдыр йўла, лүмжö тудын — святитель Николай Чудотворец. Шуко волгыдо святой-влак кокла гыч Чудым ыштыше святой Николайым эн чот пагалымаш уло христиан тўняште шарлен. Тудын шүмжö енын ойгыжым шынгарен, орланыше чоным лыпландарен да ырыктен кертын, а илыш корныжо йöратымаш гоч шуктымo паша дене волгалтын. Тудын күкшö, виян да мондалтдыме пашаже-влак чыла тукумынат чонешыже поро кышам коденыт.

Тиде шүмын эн ўшанле, чот полшышо да левед аралыше улмыжым ен-влак чыла вере палат. Святой Николай Чудотворецым православный христиан-шамыч веле огыл, протестант-влакат пагалат. Тидыжым уш дене умылтарен мошташат ок лий, вет туныктымаштым шотыш налаш гын, нунылан святой-влакым мокташ чарыме. Чудым ыштыше святой Николай öрыктарыше порылыкшо да вашке

полшымыжо дене чапланен, сандене түрлө элыште ойыртемалтше йўла шарлен. Тудым пагален шарныме кече деч ончыч Голландийыште йоча модышым чот ужалат, вет эрлашым эрдене йоча-влак поро Николайын пөлекшым чон пырткен вучат. Лютеран верам кучышо моло элыштат тыгай йўла уло.

Христосын волгыдыж деке лишемын шудымо язычник-влакат Чудым ыштыше святой Николайым чот пагалат. Йўдвел кундемыште илыше-влакын нелылыкыш логалмышт годым тудо поснак писын полша, вет тушто поранжат кугу, йўштыжат витара, корнымат вашке йомдараш лиеш. Тенгызыш лекше-влакын пушыштым сер деке виктара, мөнгышт толын шуаш йөнум ышта. Святой Николай Чудотворецын полшымыж дене утаралтше ең-влак вара руш олашке толыт. Нуно черкыш пурат, тудын түсшым юмонаште ужын, шкешт дене мо лиймым каласкалат, сортам чўктен, шортын-шортын кумалыт, таум ыштат.

Святитель Николайым моктымаш чыла калык коклаште уло, тудым йөратымаш ўшаныше-влакын чоныштым темен. Тукым гыч тукумыш ең-влак тудым сөрвалат. Көм тудо лыпландарен да чаманен гын, молыштат тудлан нунын самынак ўшанат. Посна ең-влак веле огыл, а шуко эл ден калык-влак тудын могырыш ўшанен ончат.

Святитель Николай Чудотворец азийысе Ликий кундемын Патар олаштыже шочын. Тудын ача-аваже, Феофан ден Нонна, Юмылан ўшанен, порын

иленыт. Николай лүм «калык-влакым сенгыше» манын кусаралтеш. Калык-влакым тудо вий дене огыл, а шке йӱратымашыже да полышыжо дене сенген, үшанле йолташ лийын. Эргым ыштымеке, аваже пеш вашке пенгыдемын, тидын деч вара йочаже лийын огыл. Юмын пуымо йоча, тынеш пуртымо годым, вӱдыштӧ шке ора кум шагат пенгыдын шоген, тидын дене Святой Троицым чапландарен. Юмо ончылно пурла могырышто шогышашыжым ончылгоч палдарен, аважын шӧржым пурла могырчызе гыч веле шупшылын. Вӱргечын да кугарнян кас молитва деч вара веле шӧрым кочкын. Йочаштын изиж годымак тудын пӱтым кучышо ен лийшашым ача-аваже шижныт.

Святой возымашым тунемаш жап шумек, рвезын кугу моштымашыже почылтын. Вийвал пагытыште шкем пенгыдын кучымо дене ӧрыктарен: уто шомакым ойлен огыл, ончалтышым ӱдырамаш-влак ӱмбак виктарен огыл. Илышыже храмыште эртен, ушыжо Юмо нерген шонен, йӱдшӧ-кечыже молитвам да Юмын книгаг лудын. Тудын кӧргыштыжӧ Юмын Шӱлыш илен. Шке тыршымыже, шонымыжын келгытше да паша лектышыже дене тудо старец гай, Юмым палыше ушан шонгыен гай, лийын. Рвезылан чӱчӱжын, Патар олан епископшо Николайын, лӱмжым пуэныт. Тукым шольыжын ойыртегалтше койыш-шоктышыжым ужын, тудым Юмылан служитлаш пуаш ача-аважлан темлен. Нуно, шинчавӱд дене сӧрвален, Юмо деч пӧлек семын налме эргыш-

тым пуаш келшенйт. Тукум шольжым пресвитерлан шогалтыме годым епископ Николай калыклан тыге каласен: «Иза-шольо-влак, мый кызыт мландымбалне у кече нӧлталтмым ужам. Тудо ойгышто улшо-влакым чаманаш да лыпландараш тӱнгалеш. Тыгай кӱтӱчым мушо кӱтӱ поро пиалан лиеш. Вет тудо йомшо-шамычын чоныштым порын кӱтен ашна, орланыше ден шӱлыккан-влаклан польшым пуа».

Священник лиймекыже, Николай эше чот кумалаш тӱнгалын, Пылпомышысо капдыме шӱлыш-влакын тыршымыштым тудо мландымбалнак ончыктен. Чӱчӱжӧ Палестиныш кумалаш каен, черке пашам вуйлаташ Николай шольжлан ӱшанен. Тиде жапыште самырык енын ача-аваже колен. Нунын деч кодшо поянлыкым Николай йорло-влаклан пуэден.

Патар олаште пагалыме ик поян ен вучыдымын йорлештын. Ончычсо йолташыже-влак тудын деч коранынит. Ешыште кум мотор ӱдыр кушкын шуын. Кунам ни кочкаш, ни чияш нимо кодын огыл, ача ӱдыржӧ-влакын моторлыкышт дене торгаяш шонен пыштен. Йорлештше енын шонымыжым Николай пален, тудым намысыш пурташ огыл манын, польшым шолып пуэн. Йӱдым пӧртышт дека лишемын, шӧртныжым окна гыч пӧлемыш кудалтен, а шкеже тушеч писын каен. Озаен эрдене окса мешакым муынат, чот ӧрын, кумылжо тодылалтме дене шортын колтен. Тудо Юмым да польшым пуышо

енгым моктен, икмыняр жап гыч ик ўдыржым марлан пуэн. Шўртнбыжў кузыкым пуаш ситен.

Шўртнбын могай кўлешлыклан кайымыжым пален налкеме, святитель Николай куанен. Йўдым тудо уэш нунын пўртышт деке лишемын, адак окна гыч пўлемыш шўртнбым кудалтен. Оксам мумеке, озаен таум ышташ шонен, поро енгым палдарыже манын, Юмым сўрвален. Ынде тудо кокымшо ўдыржым марлан пуэн кертын. Кумшо ўдыржымат Господь шке полшышж деч посна ок кодо манын, чоныштыжо ўшан илен. Палыдыме поро енгым ужшаш верч ача эре эскерен, йўдымат мален огыл. Святой Николайын кудалтыме окса йўкым колын, тудо пўрт гыч куржын лектын. Поктен шуын да, Николай ончылан сукен возын, манын: «Тый мыланна, нигуш пурен каяш ўршў-влаклан, полшышо да мемнан утарышына улат. Тый от лий гын, ўдырем-шамыч дене пырля мыят содомысо тулеш йўлем ыле».

Святой Николай пўрбенлан кынелаш полшен, окса нерген енлан ойлаш кўштен огыл. Йорлылан полшен, шужышым пукшен, вургем укеаным чиктен, кўсыным тўлен кертдыме-шамычын кўсыныштым тўлен. Чылаж нерген каласкаленат шукташ ок лий. Тудын чонжо святой мландым ужшаш верч йўлен, корабль дене тушко каен. Кораблыш диваволын пуремыжо да ен-влакым пытараш шонымыжо нерген святой пален. Тидын нерген мольланат каласен. Трук кава пычкемышалтын, кугу тўтан

тўнгалын. Колымаш деч лўдын, чыланат святой Николайым кумалаш йодыныт. Святой уло чонжым пыштен кумалаш тўнгалын, да чудо лийын — мардеж шыпланен, теныз лўшкымым чарнен! Святойын ончылгоч шижтарымыжлан, тыгай кугу ўшан дене кумалмыжлан ўрын, ен-влак Юмым да шке утарышыштым моктеныт. Корабльыште служитлыше ик пўрбенг сомыл дене мачтыш кўзен, тушеч камвозын да колен. Святой тудымат шке молитваж дене ылыжтен. Александрий олашке сайын толын шумеке, святитель Николай тушто илыше шуко черлым да ия кучыман еным паремден, шкеже вара Палестиныш каен.

Голгофышто тудо уло йўратымашыже, уло ўшанымашыже дене чон пыштен кумалын. Ыресеш пудалыме Иисус Христосым чапландарен, Тудын лўмжў дене кылдалтше чыла верыш коштын савыренен. Тунам Сион курыкышто изирак ик храм шоген. Преданий почеш, Иисус Христосын Причастий таинством шуктымо да апостол-влак ўмбак Святой Шўлыш волымо пўртеш тиде черкым почмо улмаш. Йўдым Николай черкыш кумалаш пураш шонен, петырыме омса тудын ончылно шкак почылтын. Шонымыжым шуктымеке, святой Николай ир мландыш илаш кайынеже ыле, но Юмо тудлан шочмо мландышкыже каяш кўштен. Тудлан эше епископ служенийым шукташ пўралтын улмаш. Мўнгў каяш корабльыш шинчын, а тудым вес вельш вктареныт, святительын сўрвалымыжым колыштын

огытыл. Юмо шке енге-влакым мыскылаш ок пу — тунамак тўтан мардеж тўнгалын да корабльым святой Николайын шочмо кундемже могырыш конден. Ондалаш шонышо-влакым тудо шылтален огыл, а благословитлен колтен.

Николайын чўчўжў святой Сион монастырьым негызлен. Иерусалим гыч пўртылмеке, Николай тушко каен да колымешкыже туштак илаш шонен. Кумалмыж годым тудлан икана йўк шоктен: «Николай, Мый дечем чап венецым налнет гын, тўнян порылыкшо верч тыршаш тўнал». Тыге кўштымым колмеке, мом ыштышаш нерген тудо чот ўрын, но йўк уэш шоктен: «Мыйын вучымо саскам тый вес пасушто куштет. Мыйын лўмем чапландарышаш верч тый калык коклаш кай».

Шочмо Патарыштыже Николайым чылан паленыт да чапландараш тўнал кертыныт, сандене тудо Ликий кундемын Миры олашкыже кая. Тушто ончыч чот йорлын ила, вуй пышташ вержат уке улмаш. Тудын миен пурымо верже Господын храмже лийын.

Тунам Мирысе архиепископ колен. Ликий кундем гыч епископ-шамыч вес архиепископым сайлаш толыныт. Нуно ик ойыш шуын кертын огытыл. Келшыше еным Господь Шке ончыктыжо манын, пўтым кучаш да кумалаш тўнгалыныт. Кугурак епископын кумал шогымыж годым волгыдо ен кончен да черке деке каяш кўштен. «Юмын ойырен налме енге эрла эн ончыч кумалаш толеш. Лўмжў Нико-

лай, тудым чап дене вашлийза да архиепископлан шогалтыза» — манын.

Эрдене тыгак лийын — святой Николай эн ончыч толын, но епископын йодмыжлан иканаште вашештен огыл. Уэш йодмылан тыге манын: «Мыйын лүмем Николай. Мый тыйын святынетын кулжо улам». Юмын ойырен налме енг улмыжым умылен, епископ тудым моло-влак деке нангаен.

Тыге лийме нерген шомак вашке шарлен, храм деке шуко калык погынен. Кугурак епископ ойлен: «Иза-шольо-влак, Святой Шүлышын ойырен пуымо еным вашлийза. Тудо тендан чонда верч тыршаш тўнгалеш. Юмо тудым Шке шогалтен. Юмын кўштымыжым шуктен, ме тудым муынна. Юмын суд кечын Юмо ончыко ме тудын туныктымыжо почеш шогалына манын, ўшанем».

Калык пеш куанен. Николай ончыч торешланен гынат, енг-влакын йодмыштым шуктен. Келшыдежат ок лий ыле, вет икмыняр жап ончыч тудо Христосым Шкенжымак ужын. Утарыше тудлан шўртнў коман, жемчуг дене сўрастарыме Поро Уверым (Евангелийым) пуэн. Юмым Шочыктышо Эн Святой Ава воктенак шоген да тудын ўмбагыже святительын вургемжым пыштен.

Юмын ойырен налме енге святитель пашам тўнгалмыж годым шкаланже тыге каласен: «Николай, тыгай сан тый дечет вес илыш-йўлам йодеш. Тый ынде шке верч огыл, а моло енг-влак верч илышаш улат». Тылеч вара святительын ом-

саже чыла енлан почылтын. Христосын Евангелийыште туныктымыжым святитель Николайын илышыже воштончыш гай ончыктен. Тудо үнгышö да поро лийын, кугешнымаш деч корангын. Тыглай вургемым чиен, кочкишыжо эре пүтö годсо гай, тудыжымат кастене гына, кечылан ик гана, кочкын. Чыла прихожан-шамычлан поро ача лийын: толшо-влакын йодмыштым шуктен, тулык енлан илаш верым пуэн, күчызым пукшен, шортшым шыматен. Шотан ойым пуэн моштышо кок еным польшкалаш налын да нуным священниклан шогалтен.

Тудо жапыште Диоклетиан ден Максимиан кугыжаланеныт да христиан-шамычым поктылаш тўнгалыныт: казаматыш петыреныт, казнитлен пуштыныт. Тыгай туткар Миры ола мартеат шуын. Святитель Николай шке пашажым лўдде ыштен, Христос нерген туныктен, кугыжа-влакын күштымыштым шотыш налын огыл. Тидлан көра тудымат кученыт да казаматыш петыреныт. Моло-влак дене пырля шыгырыште шинчен, шужымым да йўмö шумым чытен. Орлыкан-влакым Юмын мутшо дене лыпландарен, пенгыдемден. Христос да Тудын чынже верч лўдде шогаш ўжын.

Икмыняр пагыт гыч тўтан жап эртен, христиан-влаклан эрыкым пуэныт. Ыресеш пудалыме Юмын Эргылан ўшаныше Константин кугыжа троныш шинчын. Тудо шке тушманже-шамычымат Христосын Ыресше полшымо дене сенген, идол-шамычлан

кумалме верым сўмыраш да тушан христиан черке-влакым чонгаш кўштен. Вара тудым апостол-влак дене тўр улшо Константин Великий манаш тўнгалыныт.

Святитель Николай шке епархийышкыже, Миры олашке, пўртылын, тўрлў юмылан кумалме капище-влакым пытараш тўнгалын. Артемида юмылан чонгым чапле храмыште шуко ия погынен улмаш. Святитель тиде храмым негызшыге пужен, мландыжымат ўрдыжкў кышкен. Тушто илыше осал шўлыш чот варгыжын, нигуш пураш ўрын, тушечшылын.

Христиан верам пенгыдемдаш манын, Константин кугыжа Никея олаште Тўнямбал погыным (Вселенский соборым) эртараш кўшта. Тыште Ёшанымашын символжым пенгыдемденыт, Иисус Христосын Юмо улмыжым шотлыдымо Арийым сененыт. Арийын оккўлым ойлымыж ваштареш святитель Николай чот шоген, ўчашыме годым тудым шўргыж гыч совен колтен. Тидлан верч святительым архиерей сан гыч корандынешт улмаш. Шкенжын ўшанле кулжым Юмо Шке арален налын. Погынышто улшо-влаклан тыгай кончымаш лийын: святитель Николай воктене ик велныже Иисус Христос Евангелий дене шога, а вес велныже Юмым Шочыктышо Ён Святой Ава святительын омофоржым кучен шога. Нуно архиерейлан кўлшў книга ден вургемым тудлан уэш пуэныт. Погынышо-влак шке титакыштым умыленыт, Николайлан архиепи-

скоп санжым пӧртылтеныт. Арийым пелтымыжлан верч святитель Николайым казаматышкат шынденит манме преданий аралалт кодын. Шинчyme вержым Никея олаште турок-влак кызытат ончыктен кертыт.

Черке, тунамсе пагытым шарнен, Святитель Николайым «Арийын осал туныктымыжын арважым шалатен кышкыше кольмо» манын. Тудо ожнат калык верч шуко порым ыштен, кызытат ышта.

Никея кундемыште шужымаш годым Италийыште ик купечлан омешыже святой Николай кончен, корабльыште уло киндыжым Миры олаш нангаяш кӱштен, кидышкыже кум шӧртным кучыктен. По-мыжалтмеке, кидыштыже оксам ужын, купеч тыгай чудылан чот ӧрын да святойын кӱштымыжым шуктен. Миры олаште киндым ужалымыже годым ег-влаклан тидын нерген каласкален.

Икана Фригий кундемыште пуламыр тарванен. Константин кугыжа войска дене тушко Непотиан, Урс да Эрпилион воевода-шамычым колтен. Теныз серыш кочкыш налаш лекше салтак-шамыч калыкым толеныт, вурседылмаш, кредалмаш тӱнгалын. Тидым пален налмеке, святитель Николай воевода-влак деке каен, нуным шкеж дене уна лияш ӱжын, салтак-шамычым сорлыклаш йодын.

Тунам ег-влак вес ойго нерген каласаш святой Николай деке толыныт. «Титакдыме кум еным Евстафий пушташ судитлен, ынде уло ола шортеш. Тый тыште лият гын, вуйлатыше тыге ышташ ок

тошт ыле», — маныныт нуно. Святитель тудо верыш вашкен, палач уже кердым кучен шоген. Пагалыме еным ужмеке, калык тудлан вашкерак корным пуэн. Святитель палачын кидше гыч кердым налын кудалтен, казнитлаш судитлыме-влакым руден. Тудын ваштареш пелешташ нигö тоштын огыл, а Евстафий ончыкыжо сукен возын да проститлаш йодын.

Унала толшо воевода-шамыч, тидым ужын, чот öрыныт. Вара нуно кўштымö пашам шукташ Фригийыш каеныт, тушеч Константинопольыш пöртылыныт. Тушто нунымат ойго вучен — көраныше ен-влак кугыжалан шоям ойланыт. Константин кугыжа, терген налде, кум воеводым казнитлаш кўштен. Казаматыште шинчыше-влаклан тидын нерген шолып каласеныт. Нуно святитель Николайым шарналтеныт да сөрвалаш тўналыныт.

Кугыжалан тиде йўдым святитель кончен да пенгыдын каласен: «Вашкерак кынел да казаматыш петырыме воевода-шамычым колто. Нуно арам титаклыме улыт. Мыйын кўштымем от шукто гын, Фригийыште лийше гай пуламырым тарватем, да тыйым пуштыт».

— Тый кө да кушеч улат? Молан лўдыкташ тыршет? — йодын кугыжа.

— Мыйын лўмем Николай. Мый Мирликийысе архиерей улам, — манмым колмеке, кугыжа аптыранен.

Шоям шаркалаш таратыше Евлалийлан тиде йўдымак святитель кончен да тудымат лўдыктен. Эр-

дене кугыжа Евлалыйым ўжыктен, тудланат тыгай кончымаш лиймылан ўрын, воевода-влакым вўден кондаш кўштен. Нунын нимогай титакышт укем пален налмеке, кугыжа Юмын суд деч лўдын, йўдым кончышо архиерей нерген йодыштын. Воевода-шамыч святительын кум еным утарымыж нерген каласкаленыт, а шкешт святой Николайын тыштак, кугыжан воктенак, улмыжым ужыныт.

— Тыланда илышым мый огыл, а тендан сўрвалыме Николай пуа. Юмын тиде кулжылан таум ыштыза. Мутшым колыштмем нерген тудлан каласыза. Мыланем ынже сыре, — манын Константин кугыжа да Мирысе черкылан пўлек шотеш шергакан кў дене сўрастарыме шўртнў кадилым, кок святильником, шўртнў Евангелийым пуэн колтен.

Святитель Николайын польшыжо нерген христиан тўняште чыла вере паленыт. Египет гыч Ликийыш кайыше-влакым кугу тўтан авырен: мардеж парусым лупшен, а вўдтолкын — корабльым. Илыш дене чеверласаш логалеш манын, чылан паленыт. Нунын кокла гыч святой Николайым иктат ужын огыл гынат, пытартыш ўшан дене чылан тудым сўрваленыт. Святитель тунамак кончен. «Мыйым ўжмыдам колым да тыланда полшаш толым. Ида лўд!» — манын, корабльым шке вўдаш тўгалын. Иисус Христос семын тудо мардежлан чарнаш кўштен — да йырваш шып лийын. Миры олаш сайын толын шумеке, ен-влак шке утарышыштым ужаш вашкеныт. Черкыш кайыме годым, тудым вашлийын, ончыланже сукалтенит.

Святитель нуным вошт ужын, южо еңжын сулыкан улмыжым пален, сулык касарыкташ күлмым ойлен.

Святительын тўжвал тўсшат ойыртемалтше лийын. Кўргыштыжө улшо порылыклан кўра тудын чурийже Моисейын гай волгалтын. Ойгышто але языкын кепшылыштыже улшо-влак тудын ўмба ончалме дене чон ласкалыкым шижныт, чын Юмым палыдыме-влакат кумалаш тўнгалыныт. Ликийысе Миры олан архиепископшо, святитель Николай Чудотворец ачана кужу ўмырым илен. Шергакан поянлык дене темыме корабльын пиалан сердеке эркын лишеммыж семын, порылык дене темше илышыже рай капка деке шыпак лишемын. Колымыж деч ончыч тудо кужун орланен огыл, пытартыш кечылаже куан дене темын. Мландымбач кайымыж гоным тудын чонжо пелен волгыдо суксовлак лийыныт, пылпомышто пырля илышаш святой-влак вашлияш лектыныт.

Юмын суапландарыме святойын толмыжлан пылпомыш куанен. А мландымбалне 6/19 декабрьште тудын капшым кугу пагалымаш дене Мирысе соборын Сионысо храмышкыже пыштеныт. Капше гыч эреак тамле пушан миро лектын да ең-влаклан пареммашым пуэн, сандене чыла кундемла гыч тышке кумалаш толыныт.

Языкым почын ойлымо нерген каноным возышо Андрей, Критын епископшо, тыге каласен: «Ликийын митрополийже, шке күтўжым йўратыше күтўчым муаш йўрышө лийметлан тыйым моктем.

Вуйыштет шергакан да пытыдыме венец — тиде святитель Николай. Күлеш годым тудо пылпомышысо шыматымаш дене толеш, енын осалже деч арален налеш. Күлеш годым лүдыкшö да чудым ыштыше лийын кертеш: титакдыме-шамычым утара, омеш кончымыж годым уда шонымашым коранда. Миры ола! Чыла ола-влак коклаште тый поро пиалан улат! Порым ыштыше тыгай кугу айдеме тый денет уло!»

Святойын капше Миры олаште 700 ий утла кален. Тиде кундемыш XI курымышто тушман-шамыч керылт пураш тунгалыныт, илыме верлам, черке ден монастырым йулалтеныт. Миры ола гычат ен-влак вес вере каяш тунгалыныт. 1087 ийыште Италийысе Бар олан ик священникшылан омешыже святитель Николай кончен да капшым тышке кондаш күштен. «Мыйын ир мландеш кодмем Господьлан йöрышö огыл», — манын святой. Кум кораблыш шинчын, 47 ен Миры олаш каяш тарванен. Нуно шкеныштым купеч семын кученыт: Антиохийыште шыдангым ужален, вес сатум налыныт. Вара иже Мирышке каленыт, вет Венецийысе купеч-влакат тыгак ыштеныт.

Святительын капше кийыме храмыште орол лийын. «Мощым нангаяш ончычат толеденыт, коклаштышт императорат лийыныт. Святительын нунын деке кайымыже шуын огыл докан, сандене нимом ыштен кертын огытыл», — манын орол. Матфей лүман самырык ен мрамор күварым чогыт дене шалатен да мландым күнчаш тунгалын. Кү леведышан ош колоткам муын. Колотка миро дене

темше лийын, тамле пушыжо теныз серыште шогы-шо корабльыште улшо-влак декат шуын. Святойын мощыжым у вургемыш вўдылыныт да корабльыш нангаеныт. Верысе калык нунын почеш куржын, вургемге вўдыш пурен да шортын йодын: «Мемнан ачанам, мемнан озанам мыланна кодыза! Тудын аралтышыж деч посна кодаш огыл манын, кеч кап ужашыжым мыланна пуыза!»

— Тендан дене миро дене темше колоткаже да святой иконыжо кодеш, — манын, толшо-влакше каяш вашкеныт. Нунын деке шортмо йўкышт кок уштыш кайымекат шоктен, ен-влакын ойгыштым умылен, шкештат шортыныт.

Тензыште улмышт годым ик енлан святитель кончен да каласен: «Ида лўд! Мый пеленда улам. Ме коло кече гыч Бар олаш миен шуына». Тидын годым палубышто, нигö деч лўдде, изи вараксим чонештылын: корабль виктарышын кидышкыже шинчын, мошо деке лишемын, нержым тушкалтен, веселан вычыматаш тўнгалын. Тидым ужшо ен возен коден: «Юмо пеш кугу! Тудо Шке святой лўмжым чапландарыше айдемым ен-влаклан веле огыл, а ойлен моштыдымо кайыкланат мокташ пўрен!»

Святойын мощыжым Бар олесе калык 9/22 майыште вашлияш лектын. Икымше йўдымак 47 ен паремын. Нунын коклаште кум сокыр ен, кок пўгыр йоча, кошкышо кидан кок ен, ик йылмыдыме да кошкышо öрдыжан ик армянин лийыныт. Чудо-влак умбакыжат ешаралт шогеныт. Святитель

Николайын лүмжө да чапше шарлен. Тудын лүмеш храмым чоненыт, мощыжым пышташ шергакан кү дене сөрастарыме ший колоткам ямдыленыт да престол йымаке шынденыт.

Черке пелен унагудо лийын, тушто акым налде ашненыт, пукшеныт. 1724 ийыште Бар олаш мийыше руш паломник Барский тидын нерген возен коден. Тудо черкын үлыл приделышкыже пурен, священник дене мутланен. Тунам мрамор колоткашке яндар вүд гай койшо миро погынен. Толшо ең-влакым миро дене шүреныт, эрлашыжлан миро адак ешаралтын. Ең шукрыак лийшаш годым миро шукрыак темын. Бар олаште святитель Николай Чудотворец ачана лүмеш ийлан кок гана — 6/19 декабрьште да 9/22 майыште — кугу пайремым эртарат. Йүдым ракетым колтылыт, святойын ыштыме чудыжо-влак нерген шарнат. Святительын скульптурыжым вашлияш теныз серыш крестный ход мия. Ончылно, пеледышым кучен, ош вургеман йоча-влак каят. Нунын почеш кугу сорта дене священник-шамыч ошкылыт. Ола тунам калык да чан йүк дене темеш. Святойым вашлийме тиде йўлам кажне ийын шуктат, вара муро йүк дене олашке пörтылыт.

Пылпомышко илаш куснымекыжат Николай Чудотворец ачана ең-влак нерген монден огыл. Тудын ыштыме чудыжо кавасе шүдыр да тензысе ошма наре шуко. Икмыняржым ушештарен кодена.

*Дон энгер ангыште ожно грек-влакын Танаис манме илемышт лийын. Николай Чудотворецын ко-

лымыж деч вара икмыняр жап эртымеке тысе ең-влак
Миры олаш святойын мощыжо деке каяш ямдылал-
тыныт. Нунын деке ўдырамаш толын да шўгар ўм-
балныже йўлышō светильникыш темаш ўйым пуэн.
Тенгызыште улмышт годым кугу тўтан тўнгалын. Ең-
влак Танаисыш мōнгеш пōртылаш веле шоненыт.
Тунам нунын деке пуш дене шонгыен толын да ка-
ласен: «Шонен пыштымыда деч ида коран! Тыланда
локтымо ўйым диавол ўдырамаш гоч пуэн. Тудым
тенгызыш кудалтыза, тунам корныда пиалан лиеш».
Ўй атым кудалтымеке, тенгыз шолаш пурен, тушеч
тулойып, шикш да шакше пуш нōлталтын. Святи-
тель чыла тидым сенген: тенгыз лыпланен, йыраваш
тымык лийын, южышто тамле пуш шарлен. Умба-
кыже грек-влакын корнышт сайын эртен.

*Африкысе тукум Италийыш керылт пурен. Ик
тушман ең Николай Чудотворецын юмонажым
шке мōнгыжō нангаен. Ёрдыжкō каяш кўлмō го-
дым тудо уло погыжым юмонгалан оролаш кўштен.
Уке улмыж шенгеч вор-шамыч чыла шолыштыныт,
святойын иконыжым гына коденыт. Оза юмонгам
кыраш тўнгалын. «Теве тыйым йўлалтем» — манын
лўдыктылын. Тиде жапыште вор-шамыч шолышт-
мо погым пайленыт. Нунын деке святитель толын
да каласен: «Мыланем аралаш пуымым молан шо-
лыштында? Мый ынде титаканыш лектынам. Теве
ончыза, мыйым сусыртымеш кыреныт. Чыла погым
пōртылтыза, уке гын казнитлыме лийыда». «Тый-
же кō улат?» — йодмылан, «Мый Господь Иисус

Христосын Николай кулжо улам» — манын. Тыгай кугу лүмым колмеке, вор-шамыч лүдыныт да чыла погым пörтылтеныт. Николай Чудотворецын кугу вийжылан öрын, пого оза тынеш пурен да святитель лүмеш черкым чонен.

*Ик христианин еврей деч оксам күсынлен, пörтылташ святой Николайын лүмжö дене товатлен. Түлышаш жап шумеке, «Мый тыланет уже пуэнам», — манын. Судышто товатлымыж годым еврейын кидышкыже жаплан көргашан тоям кучыктен. Тоя көргыш шöртным шылтен улмаш. Мöнгö пörтылмыж годым шкеже орва йымак пуренгаен да колен. Көргашан тояже пералтме дене шелын, чыла шöртныжö йоген. Еврей тидым ужын да манын: «Мыланем күсыным пörтылтышаш еным святой Николай кызыт ылыжта гын, мый тынеш пурем». Каласымыж семянак лийын.

*Ик енын шочшыжо лийын огылат, тудо Николай Чудотворецым сөрвален: «Йочам шочеш гын, мый черкылан шöртнö атым пöлеклем». Йочаже шочын. Пуаш сöрымö атыже шкаланже пеш келшен, сандене черкылан вес атым ямдылен. Пöрбен, кок атыжымат налын, эргыж дене пырля теныз гоч святительын храмышкыже вашкен. Икымше шöртнö ате дене йоча вüдым кошталаш төчен да вüдыш шунгалтын. Шочшыжым утарен кертын огыл гынат, ача черкыш каен да юмонга ончык кокымшо атыжым шынден. Ала-могай вий атым йöрыктен кудалтен. Уэш шындымеке, кокымшо ганат

тыгак лийын. Чыланат öрыныт. Трук черкыш йоча пурен шогалеш, а кидыштыже — икымше ате. Тудым Николай Чудотворецын утарымыж нерген йоча каласкален. Ачаже йывыртымыж дене кок шöртнö атыжымат черкылан пöлеклен.

*Антиохий кундемыште Агрик лüман поро ен илен. Николай Чудотворецым пагален шарныме кечын тудо вич менте тораште верланыше черкыш кумалаш коштын. Мöнгö пöртылмеке, үстелым поген, родо-тукымжым, лишыл енге ден нужна-влакым пукшен. Ик тыгай пайрем ошыгече тудо 16 ияш Василий эргыжым храмыш колтен. Кас службо годым тушко тушман-шамыч керылтыныт да ен-влакым пленыш Крит островыш нангаеныт. Василийын моторлыкшым ужын, Амира князын арака темкалышыжлан шогалтеныт. Эргышт нерген нимомат пален огытылат, ача-аваже тудын верч кум ий шортыныт. Вара Агрик ватыжлан каласен:

— Шортмына деч нимогай пайда уке! Мыланна порым ыштыше святойна нерген ме йöршын монденна, черкышкат пайремлан веле коштына. Эрла Николай Чудотворецын кечыже. Тудлан сортам, пу үй ден фимиамым нангаена да эргынам пöртылташ сöрвалена. Кушто улмыжым кеч шижтарыже.

Нуно тыгак ыштеныт. Пöртылмекышт, ончычсо семынак үстелым погеныт. Кочкын шинчымышт годым пий пеш чот опташ тунгалын. Агрик ончалаш лектын да кидешыже арака кувшиным кучышо самырык рвезым ужын. Тиде Василий эргыже улмаш.

«Мый теве гына князын үстелже воктене аракам темкален шогем ыле. Трук мардеж тўнгале, ала-могай виан ег мыйым нўлтале да тышке кондыш» — манын рвезе.

*Константинопольшто илыше Феофанлан икана омешыже святой кончен. Утарыше Христосын, Юмын Аван да Николай Чудотворецын юмонгаштым сўретлен, патриархлан ончыкташ кўштен. Патриарх, ямде юмонга-шамычым ужмеке, «епископ Николайын» тўсшым пўлем гыч лукташ кўштен. Кочкын-йўын шинчымышт годым йошкар аракашт пытен. Феофан пўлем гыч лектынат, йошкар арака ешаралтше манын, иконыж ончылно святительым сўрвален. Яра ате-влак тунамак темыныт, йошкар аракан тамжат ончычсо деч сайрак лийын.

Вес кечын патриарх корабль дене ик островыш миен толшаш улмаш. Мўнгеш пўртылмыж годым виан мардеж лектын, вўдтолкын патриархым палубо гыч тенгызыш мушкын волтен. Тунам патриарх Николай Чудотворец нерген шарналтен да тудым сўрвалаш тўнгалын. Святитель вўд ўмбаач ошкыл толын, кидшым кучен, каласен: «Мыйын тўсем ончалмет ок шу, а утараш сўрвалет!» Патриарх сулыкшым касараш йодын. «Ынде ит лўд. Тенгыз вўдеш колымо деч тыйым Господь Юмо мыйын гоч, Шке кулжо гоч, утара. Кораблыш шич да мўнгет пўртыл», — манын Николай Чудотворец. Патриарх, Константинопольш толмеке, святительын иконыжым Феофан деч йодын налын да Софийский

храмыш веранден. Икмыняр жап гыч тудым святитель лүмеш чонгимо монастырьыш нангаен.

*Царьградыште Николай лүман пашаен шке святойжым чот пагален, тудым шарныме кечым кажне ийын пайремлен. Чот шонгемын, пашам ыштен кертдыме лийын, нужнанын. Святитель Николайын кечыжым пайремлаш ниможат кодын огылат, чот ойгырен. Пелашыже тудлан пытаргыш коверыштым ужалаш темлен, пөрѐн тыгак ыштен. Корнышто тудым поро шонгыен вашлийын да сатужым 6 шөртнӧ оксалан налын. Эртен кайыше ен-влак пөрѐнгын шке ора мутланен шогымыжым веле ужныт. Налше енет коверым ужалышын ватыж деке мӧнгеш намиен да «тидым тыланет пелашет колгыш» манын. Пӧртылмеке, ватыжын вурсымылан пөрѐн ӧрын, вет мо кӱлешым тудо чыла налын! Пӧртылтышӧ енге Николай Чудотворец улмым вара иже умыленыт. Тиде увер ола мучко вашке шарлен. Шонго пашаен ден ватыжым патриарх Софийский храм кӱшеш ашнаш кӱштен.

*Царьградыште Епифаний лүман вуйлатышын шӧртнӧжӧ йомын, тудо шке кулжым титаклен. Тудым чот кыреныт, кӱртнӧ шинчыр дене шинчырленыт. Кул ен святитель Николайым шортын сӧрвален. Йӱдым святой тудын деке толын, шинчыржым мучыштарен, шкенжым озаж деке нангаен. «Титакдыме кулетым эрыкыш от лук гын, тый кугу ойгым ужат», — манын, вуйлатышым лӱдыктен, шӧртнӧмым шкежак куш пыштымыж нерген шар-

ныктен. Кулжым арам титаклымыжлан Епифаний
өкынен. Муын лукмо шөртныжым кум пайлан ше-
лын: ик ужашым йорло-влаклан пуэн, весым — свя-
титель Николай лүмеш храмлан, а кумшым — саде
куллан.

*Диаволын осалым ыштымыж дене ик рвезе
йыжындыме лийын, коштын кертын огыл, нушкаш
веле төчен. Мо уло поянлыкшым эмлалташ кучылтын
да йорлеш кодын. Святитель Николайын пайремже
лүмеш енг-влакын черкыш кайымыштым ужын, тудат
пытартыш оксаж дене сортам налын да почешышт
нушкын. Корнышто вашлийме енг тудын илышыж
нерген йодыштын. «Таза лийнет гын, мыйын поче-
шем мий», — манын, а шкеже йомын. Черкыш миен
шумеке, корнышто вашлийме еным иконышто па-
лен. «Мыйым юмонга деке нөлталза», — манын, рвезе
енг-влакым сөрвален. Иконым ондал кучен да ойлен:
«Юмым мемнан верч шокшын сөрвалыше, мыйым
чамане!» Рвезын капше вийнен, йыжынже паремын.
Тудо шкенжым кум гана ыреслен, юмонга ончлыно
йүлышö лампадысе үй дене шүралтен, мөнгыжö таза
каен.

*Святой Николай Чудотворецым руш мландыш-
те ожнысек пеш пагалат. Тудын лүмеш Россий муч-
ко шуко храмым чонгымо. Вес эл гыч толшо-влакым
тидыже öрыктарен. Святительын ятыр иконыжат
чудым ыштыше улыт.

Киев гыч ик поян енг XI курымышто шке ешыж
дене Вышгород олаш, князь Борис ден Глеб лүмеш

пайремыш, миен. Мөнгеш пөртылмышт годым пуш тайналтын, ватыже изи эргыжым кучен кертын огыл, йоча вұдыш пуренгаен. Святой Николайым полшаш сөрвален, ача ден ава өрт лекшаш гай кычкыренит. Тудо йұдым Киевысе Софийский соборышто пономарь-влак шортмо йўкым колыныт: Николай Чудотворецын иконыжо ончылно ночко вургеман йоча киен. Шочшыштын илыше кодмылан ача-ава чот куанен, святительлан таум ыштен. «Никола Мокрый» манме тиде юмонга Киевысе Софийский соборын приделышттыже аралалтеш.

*Святитель Николай Чудотворецын ойыртемалтше тыгай юмонгаже-влакым руш олалаште муыныт: Дворищенский иконым 1113 ийын Новгородышто; 1224 ийын Рязань губернийыште — Зарайскийым; XIII курымышто Белгород олаште — Ротныйым.

Димитрий Донской 1380 ийын Мамай вашта-реш кайымыж годым Москва деч 12 уштыш тораште святойын иконыжым муын да Угрешский манын лүмден, вет тудо ончыкылык сенымашым палдарен да чоным ырыктен (угреть, согреть). Юмонга мумо вереш князь Угрешский монастырым чонен.

Вяткысе кафедральный соборышто Николай Чудотворецын Великорецкий иконыжо уло. Тудым 1383 ийын энгер воктене муыныт. 1552 ийыште тиде юмонгам Москваш уэмдаш конденит, вара мөнгеш нангаенит. Самырык кугыжа Михаил Фёдоровичын кўштымыж почеш 1614 ийын адак конденит.

Тиде юмона дене кажне кенжежым крестный ход
лиеш.

Моско Кремльын Никольский башныштыже свя-
тителын иконыжо уло. «Тушман-шамыч 1812 ийын
тиде святынбым пудештараш төченыт гынат, тудо
тичмашын аралалт кодын», — манын возымо.

Петербург деч 25 уштыш тораште верланыше
храмыште святойын Колпинский иконыжо уло.
Цинга чер чот шарлымым 1713 ийыште тудын пол-
шымыж дене чарен кертыныт. Уло христиан тўняш-
те «Святой Николай ачана, мыланна полшо!» манме
нигунам ок чарне.

*Рус писатель да публицист Евгений Поселянинын
(1870 — 1931) «Жития святых» книгаж гыч кусарыме.*

ВУЙЛЫМАШ

Святитель Николай ачалан акафист.....	3
Святитель Николай Чудотворецлан (6/19 декабрь) тропарь, кондак, величаний.....	20
Святитель Николай Чудотворецлан (9/22 май) тропарь, кондак.....	21
Чудым ыштыше святитель Николай ачан илышыже.....	22

**ЧУДЫМ ЫШТЫШЕ
СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙ**

На марийском (луговом) языке

**СВЯТИТЕЛЬ
НИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦ**

Ответственный за выпуск
протоиерей Николай Чузаев

Бумага офсетная. Тираж экз. Заказ № .
Отпечатано в ООО «Типография « ».